

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ
БЕРЕСТИНСЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ КОМУНАЛЬНОГО
ЗАКЛАДУ «ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-
ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ» ХАРКІВСЬКОЇ
ОБЛАСНОЇ РАДИ**

Голова
робочої групи

Світлана
ПАСІЧНИК

Циклова комісія викладачів спеціальності «Дошкільна освіта», педагогіки
та окремих методик

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Загальна інформація	
Назва освітнього компонента	Основи корекційної педагогіки
Викладач (-і)	Ткаченко Лідія Микитівна
Контактний телефон викладача	+380662970000
E-mail викладача	tkln0504@gmail.com
Освітньо-професійний ступінь	фаховий молодший бакалавр
Освітньо-професійна програма	Дошкільна освіта
Галузь знань	A2 Освіта
Спеціальність	A2 Дошкільна освіта
Професійна кваліфікація	Вихователь закладу дошкільної освіти
Додаткова спеціалізація	Асистент вихователя закладу дошкільної освіти
Статус освітнього компонента	Вибірковий
Формат освітнього компонента	Лекції, практичні заняття, самостійна робота
Обсяг освітнього компонента в кредитах ECTS	3,0
Посилання на освітній сайт викладача	tkachenkolm.blogspot.com
Консультації	Очні консультації: 1 год.
2. Анотація до курсу	
На сучасному етапі розвитку освітньої системи в Україні активного впровадження набуває інтегрування дітей з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітній простір, що зумовлює суттєве оновлення змісту, організаційних форм і технологій навчання, виховання і розвитку цієї категорії дітей, забезпечення їм психолого-педагогічного супроводу в освітньому просторі дошкільного навчального закладу. Наразі на перший план висуваються завдання створення умов для становлення особистості кожної дитини відповідно до особливостей її психічного і фізичного розвитку, можливостей і здібностей. Відповідно до світових тенденцій та національного досвіду в Україні передбачені різні форми організації освіти і соціалізації для дітей із порушеннями фізичного та (або) психічного розвитку, зокрема в умовах загальноосвітніх установ для дітей із типовим розвитком (так зване інтегроване та інклюзивне навчання виховання). Звичайно, в таких установах працюють фахівці із загальноосвітньою чи загальнопсихологічною підготовкою, які недостатньо ознайомлені з особливостями дітей, котрі мають порушення психофізичного розвитку, та специфікою їх навчання виховання. Враховуючи ту обставину, що такі діти потрапляють у різні типи установ разом з дітьми, які мають типовий розвиток, вони потребують спеціальної корекційно спрямованої роботи для збереження їх розвитку,	

виправлення і компенсації певних еад, відхилень у процесі соціалізації. Тому є потреба в ознайомленні майбутніх педагогів дошкільних установ з основами корекційної педагогіки.

Освітній компонент **«Основи корекційної педагогіки»** передбачає забезпечення здобувачів освіти систематизованими знаннями та умінням, збагачує фахову підготовку та стимулює формування професійних ціннісних орієнтацій і компетентностей. Вивчається здобувачами освіти спеціальності А2 Дошкільна освіта на першому курсі у першому і другому семестрах і присвячений ознайомленню майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти із теоретичними та концептуальними основами інклюзивної освіти, практичними уміннями та навичками, необхідними для успішного надання допомоги дитині дошкільного віку з особливими освітніми потребами.

Курс вибіркового освітнього компонента розроблено таким чином, щоб підвищити рівень науково-методичної та практичної підготовки майбутніх вихователів через вивчення сучасних технологій роботи з дітьми з проблемами розвитку, що забезпечуватиме оптимальні передумови для самореалізації особистості майбутнього вихователя дошкільного закладу, здатності до творчості, прийняття нестандартних і оперативних рішень, здатності професійно, методично і методологічно грамотно застосовувати технології інклюзивної освіти, підвищувати власний професійний рівень щодо особливостей освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти.

Одержані знання та уміння дадуть можливість майбутнім вихователям дошкільних установ:

- забезпечити моніторинг психофізичного і соціального розвитку дітей;
- врахувати індивідуальні особливості кожної дитини при складанні індивідуальної програми розвитку, навчання і виховання з метою корекції процесів розвитку і соціалізації дитини, в якій внаслідок дії різних факторів ці процеси ушкоджені;
- ефективно організувати взаємодію з родинами, котрі виховують дітей з особливими освітніми потребами.

Предмет вивчення корекційної педагогіки — теорія і практика освіти осіб з особливими освітніми потребами у спеціальних освітніх закладах, в умовах реабілітаційних центрів, масових освітніх і позаосвітніх закладів, сім'ї, що охоплює вивчення особливостей розвитку і освіти людини, котра має обмежені можливості життєдіяльності; особливостей її становлення і соціалізації як особистості; принципів, змісту і методів корекційно-педагогічної роботи, спрямованої на подолання недоліків у розвитку дітей з метою їх соціальної адаптації та інтеграції в суспільство.

Предмет корекційної дошкільної педагогіки — теоретичні й практичні питання вивчення, навчання, виховання і розвитку дітей у віці немовляти, дітей раннього і дошкільного віку з особливостями психофізичного розвитку.

Міждисциплінарні зв'язки: анатомія, фізіологія дітей дошкільного віку, психологія (загальна, дитяча, педагогічна), педагогіка з основами педагогічної майстерності, логопедія, основи інклюзивної освіти, спеціальна психологія, методика роботи з дітьми з порушеннями психофізичного розвитку.

Програма вибіркового освітнього компонента складається з таких **змістових модулів:**

1. Корекційна педагогіка в системі наукових знань. Предмет і завдання корекційної педагогіки Теоретико-методологічні основи корекційної педагогіки.
2. Теоретичні основи навчання і виховання дітей з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітньому просторі. Нормативно-правове забезпечення корекційно-реабілітаційної допомоги дітям з особливими освітніми потребами.
3. Загальна характеристика особливостей розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного віку з різними порушеннями розвитку.
4. Сучасна система спеціальних освітніх послуг для дітей раннього і дошкільного віку. Комплексна диференціальна діагностика відхилень у психофізичному розвитку та його моніторинг Загальні вимоги до організації і змісту корекційно-педагогічного процесу.

3. Мета і завдання освітнього компонента

Метою вибіркового освітнього компонента «Основи корекційної педагогіки» для здобувачів освіти напряму підготовки «Дошкільна освіта» є: розкриття методологічних і теоретичних основ корекційної педагогіки, зокрема дошкільної, науково-теоретичних засад корекційно-реабілітаційної допомоги дітям з особливими освітніми потребами, сучасних тенденцій і проблем організації педагогічної допомоги дітям з особливими освітніми потребами, особливостей психолого-педагогічного супроводу дітей з порушеннями психофізичного розвитку в умовах закладів дошкільної освіти загального типу; формування у здобувачів освіти знань, умінь та навичок організації ефективної корекційної допомоги дітям з психофізичними порушеннями в інклюзивних групах, розуміння специфіки надання необхідної допомоги цим дітям.

Основними завданнями вивчення курсу «Основи корекційної педагогіки» є:

- аналіз методологічних і теоретичних основ корекційної педагогіки зокрема дошкільної;
- ознайомлення майбутніх вихователів масової системи освіти з підходами держави і суспільства до організації освіти дітей, які мають суттєві недоліки психофізичного розвитку, основами теорії та історії корекційної педагогіки, основами її спеціальної дидактики та предметними галузями, основними поняттями корекційної педагогіки і спеціальної психології, особливостями і закономірностями розвитку різних категорій дітей з психофізичними вадами (глухих, сліпих, розумово відсталих, з порушеннями мовлення, емоційно-вольової сфери, соціальної поведінки, опорно-рухового апарату тощо), комплексним діагностичним обстеженням дітей та комплектуванням освітніх установ для них, а також диференційованими та індивідуальними методами і прийомами корекційного навчання та виховання кожної з категорій дітей, здебільшого в умовах інклюзивної освіти;
- презентація потужного гуманістичного потенціалу корекційної педагогіки і її широкої технологічної оснащеності, які дають змогу вирішувати такі проблеми, які є непосильними для медицини та загальної педагогіки;
- інформування майбутніх вихователів про стан допомоги дітям з особливими освітніми потребами на сучасному етапі розвитку держави, нормативно-правове забезпечення і практика надання корекційно-реабілітаційної допомоги різним контингентам дітей з особливостями психофізичного розвитку;
- забезпечення необхідної теоретичної підготовки здобувачів освіти з питань корекційної педагогіки, зокрема дошкільної, пов'язаних з розумінням особливостей проблемної дитини раннього і дошкільного віку та можливих шляхів надання їй допомоги;
- формування уявлення про значущість своєчасного виявлення порушень розвитку в дітей, шляхи та способи попередження, діагностики та корекції порушень психофізичного розвитку у дітей раннього і дошкільного віку;
- ознайомлення з педагогічними технологіями виховання і навчання дітей дошкільного віку з порушеннями або відхиленнями в розвитку;
- ознайомлення з особливостями забезпечення індивідуалізації розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного віку з особливими потребами;
- формування вміння складати індивідуальні програми розвитку, навчання і виховання дітей з порушеннями психофізичного розвитку, які перебувають в загальноосвітньому просторі дошкільного закладу;
- формування професійного інтересу в педагогів масової системи дошкільної освіти до проблеми виховання і навчання дітей з відхиленнями в розвитку, розкриття перед ними освітніх можливостей різних предметних галузей корекційної педагогіки і потенційних можливостей розвитку дітей з особливими освітніми потребами.

Завданнями корекційної дошкільної педагогіки як науки є:

- розроблення теоретичних і методологічних основ вивчення, виховання, навчання і розвитку дітей у віці немовляти, дітей раннього і дошкільного віку з особливостями психофізичного розвитку;

- визначення стратегії розвитку національної системи спеціальної та інтегрованої дошкільної освіти;
- розроблення теоретичних підходів до диференційної діагностики, диференційованого навчання і виховання дітей дошкільного віку з порушеннями і відхиленнями в розвитку;
- пошук і розробка варіативних форм організації спеціальної освіти;
- дослідження особливостей сімейного виховання дітей з особливими освітніми потребами;
- створення необхідної навчально-методичної бази для підготовки вчителя-дефектолога та вихователя до корекційно-педагогічної роботи з дітьми у віці немовляти, дітьми раннього і дошкільного віку з особливостями психофізичного розвитку.

4. Результати навчання (компетентності)

Після завершення вивчення цього курсу ви будете готові:

- володіти основами корекційної педагогіки, спеціальної психології, знати особливості методики роботи з дітьми раннього та дошкільного віку з порушеннями психофізичного розвитку; здійснювати психодіагностику дітей з особливими освітніми потребами.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	50
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	22

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/ Вибірковий
Перший, другий	A2 Дошкільна освіта	Перший	Вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
------------	------------------	------------	---------------	-------------	---------------------

Змістовий модуль 1. Корекційна педагогіка в системі наукових знань. Предмет і завдання корекційної педагогіки. Теоретико-методологічні основи корекційної педагогіки.

Тема 1. Корекційна педагогіка як наука. Об'єкт, суб'єкт, предмет, мета і завдання корекційної педагогіки Корекційна педагогіка як наука про закономірності та особливості освіти, виховання й навчання дітей з порушеннями та відхиленнями психофізичного розвитку. Об'єкт, суб'єкт, предмет, мета і завдання корекційної педагогіки як науки.	Лекція	1; 2; 6; 7; 8, 17	Виконання завдань репродуктивного, частково-пошукового та творчого рівнів (2-4 години) 4	Максимальна оцінка - 5	тиждень
Тема 2. Основні поняття і терміни корекційної педагогіки	Лекція	2; 3; 4; 5; 7; 8, 17	Виконання завдань репродуктивних	Максимальна оцінка - 5	тиждень

Історичний аналіз понятійної термінології. Сучасна термінологія, її характерні особливості, категорії осіб з ООП. Корекційна дошкільна педагогіка як наука. Суб'єкт, об'єкт, предмет, завдання корекційної дошкільної педагогіки.			ого, частково-пошу кового та творчого рівнів (2-4 години)		
Тема 3. Зв'язки корекційної педагогіки з іншими науками Зв'язки корекційної педагогіки із суспільними, психологічними, природничими, медичними, педагогічними, технічними науками.	Лекція	2; 3; 4; 5; 7; 8, 17	Виконання завдань репродуктивн ого, частково-пошу кового та творчого рівнів (2-4 години) 4	Максимальна оцінка - 5	тижден ь
Тема 4. Методологічна база корекційної педагогіки Основні методологічні принципи корекційної педагогіки, їх характеристика. Концепція про культурно-історичне походження психіки. Концепція про закономірності психічного розвитку в нормі й патології. Концепція про провідну роль навчання в розвитку дитини.	Лекція	7; 8, 9, 10, 15, 16, 17	Виконання завдань репродуктивн ого, частково-пошу кового та творчого рівнів (2-4 години) 4	Максимальна оцінка - 5	тижден ь
Змістовий модуль №2 Теоретичні основи навчання і виховання дітей з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітньому просторі					
Тема 5. Інтегроване та інклюзивне навчання Сучасне поняття інтеграції та інклюзії, основні особливості. Розвиток інклюзивної освіти в Україні. Форми інтегрованого навчання і виховання.	Лекція	2; 3; 4; 7; 8, 17	Виконання завдань репродуктивн ого, частково-пошу кового та творчого рівнів (2-4 години) 4	Максимальна оцінка - 5	тижден ь
Тема 6. Психолого-педагогічний супровід як умова успішної інтеграції в соціум дитини з ООП, основні завдання. Організація інклюзивного навчання в закладі дошкільної освіти	Лекція	2; 3; 4; 7; 8, 16, 17	Виконання завдань репродуктивн ого, частково-пошу кового та творчого рівнів (2-4 години) 4	Максимальна оцінка - 5	тижден ь

Тема 7.Завдання і зміст інклюзивного навчання дітей в ЗДО. Створення інклюзивного освітнього середовища, його складові. Рівні підтримки дітей з ООП.	Лекція	2; 3; 4; 7; 8, 16, 17	Виконання завдань репродуктивного, частково-пошукового та творчого рівнів (2-4 години) 4	Максимальна оцінка - 5	тиждень
Тема 8. Нормативно-правове забезпечення корекційно-реабілітаційної допомоги дітям з ООП. Міжнародні документи щодо забезпечення Міжнародні організації, які формують політику в галузі інклюзивної освіти. Аналіз українського законодавства рівного доступу до освіти. щодо забезпечення рівного доступу до освіти	Практичне	2; 3; 4; 7; 8, 16, 17	Виконання завдань репродуктивного, частково-пошукового та творчого рівнів (2-4 години) 4	Максимальна оцінка - 5	тиждень
Змістовий модуль №3. Загальна характеристика особливостей розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного віку з різними порушеннями розвитку.					
Тема 9. Поняття про порушення розвитку, їх причини. Особливості розвитку, навчання і виховання дітей з порушеннями інтелекту Основні психічні особливості розвитку та навчально-пізнавальної діяльності розумово відсталих дітей.	Лекція	2; 3; 4; 7; 8, 16, 17	Виконання завдань репродуктивного, частково-пошукового та творчого рівнів (2-4 години) 4	Максимальна оцінка - 5	тиждень
Тема 10. Особливості розвитку, навчання і виховання дітей із затримкою психічного розвитку. Особливості вад дітей з затримкою психічного розвитку, корекційна робота.	Лекція	2; 3; 4; 7; 8, 16, 17	Виконання завдань репродуктивного, частково-пошукового та творчого рівнів (2-4 години) 2	Максимальна оцінка - 5	тиждень
Тема 11. Особливості розвитку, навчання і виховання дітей з порушеннями зору і слуху Принципи ефективної організації корекційно-розвивальної роботи з дітьми, які мають порушення зору. Загальнорозвивальна і	Лекція	5, 8, 16, 17	Виконання завдань репродуктивного, частково-пошукового та творчого рівнів (2-4 години)	Максимальна оцінка - 5	тиждень

корекційна робота з дітьми з порушеннями зору. Основні положення педагогічної класифікації дітей з порушеннями слуху та вадами слуху, їх критерії. Глухі і слабочуючі діти, їх особливості. Основні завдання дошкільної освіти дітей з порушеннями слуху.			4		
Тема 12. Особливості розвитку, навчання і виховання дітей з порушеннями опорно-рухового апарату Види патології опорно-рухового апарату, їх особливості. Основні напрямки корекційно-педагогічної роботи в ранньому віці та корекційно-розвивальної роботи з дітьми дошкільного віку.	Лекція	7; 8, 9, 15, 17	Виконання завдань репродуктивного, частково-пошукового та творчого рівнів (2-4 години)	Максимальна оцінка - 10	тиждень
			2		
Тема 13. Особливості розвитку, навчання і виховання дітей з порушеннями мовлення Класифікація видів мовленнєвих порушень. Характеристика дітей з різними мовленнєвими порушеннями. Зміст роботи з дітьми з мовленнєвими порушеннями.	Пактичне заняття	2; 6; 7; 8, 9, 16, 17, 18	Виконання завдань репродуктивного, частково-пошукового та творчого рівнів (2-4 години)	Максимальна оцінка - 5	тиждень
			2		
Тема 11. Особливості розвитку, навчання і виховання дітей з порушеннями емоційного розвитку. Ранній дитячий аутизм як неврологічний розлад. Характерні риси синдрому раннього дитячого аутизму, особливості взаємодії з дитиною з аутизмом, організація діяльності, психолого-педагогічна допомога сім'ї. Вербалізм, передумови його виникнення, особливості поведінки дитини та умови взаємодії.	Лекція	2; 7; 8, 9, 16, 17	Виконання завдань репродуктивного, частково-пошукового та творчого рівнів (2-4 години)	Максимальна оцінка - 5	тиждень
			4		

Змістовий модуль №4. Сучасна система спеціальних освітніх послуг для дітей раннього і дошкільного віку. Комплексна диференціальна діагностика відхилень у психофізичному розвитку та його моніторинг. Загальні вимоги до організації і змісту корекційно-педагогічного процесу

Тема 12. Комплексна диференціальна діагностика відхилень у психофізичному розвитку та його моніторинг Поняття диференціальної діагностики в корекційній педагогіці та спеціальній психології. Комплексна диференціальна діагностика, її завдання, особливості. Діагностика та моніторинг психофізичного розвитку дітей з ООП. Значення ранньої діагностики для розвитку і соціалізації дитини. Зміст реабілітації та амбілітації у ранньому віці, ранньої допомоги та корекції розвитку з відхиленнями.	Практичне заняття	2; 7; 8, 9 15, 16, 17	Виконання завдань частково-пошукового та творчого рівнів (2-4 години) 4	Максимальна оцінка -5	тиждень
Тема 13. Організація діагностичної роботи в діяльності психолого-медико-педагогічних консультацій різних рівнів. Діяльність сучасних психолого-медико-педагогічних консультацій (ПМГК). Основні напрямки, завдання, зміст Центральної, обласної, районної (міської) ПМПК. Діагностичне обстеження, складання карти здоров'я і розвитку дитини, основні вимоги. Консультативна робота ПМПК, форми просвітницької діяльності. Проведення індивідуально-корекційних занять, їх мета, види.	Лекція	2; 7; 8, 9 15, 16, 17	Виконання завдань частково-пошукового та творчого рівнів (2-4 години) 2	Максимальна оцінка - 5	тиждень
Тема 14. Діагностична робота в корекційно-педагогічному процесі закладу дошкільної освіти. Діагностичне обстеження в умовах спеціального або інклюзивного закладу дошкільної освіти, його особливості. Психолого-педагогічні	Практичне заняття	1, 2, 5, 8, 9, 16, 17, 18	Виконання завдань частково-пошукового та творчого рівнів (2-4 години)	Максимальна оцінка - 5	тиждень

принципи діагностичної роботи, їх характеристика. Моніторинг якості і ефективності діяльності освітнього закладу, його складові.			2		
Тема 15. Загальна характеристика закладів для дітей з порушеннями розвитку Заклади дошкільної освіти компенсуючого типу, їх мета, особливості діяльності для дітей з різними порушеннями. Центри розвитку дитини, їх завдання, напрямки діяльності щодо психолого-педагогічної підтримки сімей. Центри ранньої соціальної реабілітації дітей-інвалідів, їх завдання, структурні підрозділи Центру. Мета і зміст діяльності Центру.	Лекція	1; 7; 8; 9, 16, 17	Виконання завдань репродуктивного, частково-пошукового та творчого рівнів (2-4 години)	Максимальна оцінка - 5	тиждень
Тема 16. Загальні вимоги до організації і змісту корекційно-педагогічного процесу. Спеціально організоване навчання як умова привласнення дитиною з ООП суспільно-історичного досвіду. Особливості організації змісту корекційно-педагогічного процесу в закладі дошкільної освіти, його завдання та умови для реалізації корекційно-розвивальних та освітньо-виховних завдань у процесі навчання і виховання дитини з особливими потребами. Принципи корекційно-педагогічного процесу, їх характеристика.	Лекція	1, 7, 8, 9, 17	Виконання завдань репродуктивного, частково-пошукового та творчого рівнів (2-4 години)	Максимальна оцінка - 5	тиждень
Тема 17. Фахова діяльність педагогічних працівників ЗДО з дітьми з ООП Асистент вихователя, його професійні функції та обов'язки. Основні завдання професійної діяльності спеціального педагога, асистента вихователя.	Лекція	1, 3, 7, 8, 9	Виконання завдань репродуктивного, частково-пошукового та творчого рівнів (2-4 години)	Максимальна оцінка - 5	тиждень

Специфіка педагогічної діяльності та вимоги до особистості педагога. Самоосвіта та підвищення рівня професійної майстерності педагога, професійний розвиток спеціального педагога			2		
Тема 18. Сімейне виховання дітей з порушеннями розвитку. Особливості співпраці педагогічних працівників ЗДО з батьками дітей з порушеннями розвитку.	Лекція	1, 3, 7, 8, 9	Виконання завдань репродуктивного, частково-пошукового та творчого рівнів (2-4 години) 2	Максимальна оцінка - 5	тиждень

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Максимальна оцінка – 100 балів. Загальна система оцінювання включає оцінки за практичні заняття (70 балів), за контрольну роботу (10) та самостійну роботу (20 балів). Також враховуються виконання завдання репродуктивного, частково-пошукового та творчого рівнів
Вимоги до письмової роботи	Ви повинні виконати контрольну роботу, що складається з теоретичного питання, практичного та творчого завдань. Також враховуються виконання завдання частково-пошукового та творчого рівнів, що передбачають написання творів-міркувань, есе, власних роздумів над даною проблемою.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань

7. Політика курсу

Політика курсу спрямована на створення доброзичливої атмосфери на занятті, активної комунікації у групі з дотриманням правил академічної доброчесності. При виконанні завдань творчого рівня неприпустимі плагіат та списування. Лекційні заняття пропущені без поважних причин не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове. Пропуски практичних занять відпрацьовуються наступним чином: опрацювання теми, а також виконання вправ та творчих завдань із теми. Якщо здобувач освіти пропустив (не відпрацював) більше 50% занять, він повинен скласти тести (Тести 1, Тести 2)

8. Рекомендована література

Базова

1. Асистент вчителя у закладі загальної середньої освіти з інклюзивною формою навчання : навч.-метод. посіб. / А. А. Колупаєва та ін. Харків : Видавництво «Ранок», 2019. 216 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти: нова редакція: затверджений наказом МОН України від 12.01.2021 р. № 33 / наук. керівник

Т. О. Піроженко. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/2020/21.12/bazovy%20komponent%20doshkillya.pdf>. (дата звернення: 31.05.2025).

3. Бобир В., Іванюк О. Інклюзія : реальні кроки в наявних умовах. *Дошкільне виховання*. 2016. № 2. С.16-20.
4. Диференційоване викладання в інклюзивному навчальному закладі: навчально-методичний посібник / уклад.: О.М., Таранченко, Ю.М. Найда, А.А. Колупасва. Київ: Видавнича група «А.С.К.», 2012. 124 с.
5. Дичківська І. Інклюзивна освіта : шляхи впровадження. *Дошкільне виховання*. 2013. № 12. С. 3-6.
6. Дичківська І. Інклюзивна практика в дитсадку : організаційна *Дошкільне виховання*. модель. 2014. № 2. С. 5-9.
7. Інклюзивна освіта від А до Я: poradnik для педагогів і батьків / уклад.: Н. В. Заєркова, А. О. Трейтак. Київ, 2016. 68 с.
8. Колупасва А. А., Таранченко О. М. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка: путівник для педагогів: навч.-метод. посіб. Київ, 2010. 96 с.
9. Колупасва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія. Київ: Самміт-Книга, 2009. 272 с.
10. Колупасва А. А. До проблеми понятійно-термінологічних визначень у сучасній спеціальній педагогіці. *Дидактичні та соціально-психологічні аспекти корекційної роботи у спеціальній школі*: наук. метод. збірник. 2006. № 8. С 38-42.
11. Колупасва А. А. Організаційно-педагогічні умови інтегрування дітей з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітній простір. *Дефектологія*. 2003. № 4. С. 10-12.
12. Колупасва А. А., Таранченко О.М. Навчання дітей з особливими потребами в інклюзивному середовищі : навч.-метод. посіб. Харків : Видавництво «Ранок», 2019. 304 с.
13. Колупасва А. А., Данілавичюте Е.А., Литовченко С.В. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі : навч.-метод. посіб. Київ : Видавнича група «А.С.К.», 2012. 198 с.
14. Компанець Н. М. Моделювання індивідуальної програми розвитку дошкільника з особливими освітніми потребами. Київ : 2018. 56 с.
15. Компанець Н. М. Первинна психолого-педагогічна оцінка особливостей розвитку дитини з особливими освітніми потребами. *Організаційно-методичний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах ДНЗ*. Київ: Інститут спеціальної педагогіки НАПН України, 2018. С. 65-68.
16. Лист МОН «Щодо створення інклюзивного освітнього середовища в закладах дошкільної освіти» від 25.06.2020. № 1/9-348.
17. Мартинчук О. В. Основи корекційної педагогіки : навч.-метод. посіб. для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта». Київ : Київський ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. 288 с.
18. Наказ Міністерства освіти і науки України « Про затвердження Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної та дошкільної освіти» від 08.06.2018. № 609.
19. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. М. А. Порошенко та ін. Київ, 2018. 252 с.
20. Скрипник Т. Аутична дитина в дитсадку. Організація психолого-педагогічного супроводу. *Дошкільне виховання*. 2014. № 12. С. 10-13.
21. Скрипник Т. Інклюзивне освітнє середовище. Підтримка дітей з аутизмом у закладі дошкільної освіти . *Дошкільне виховання*. 2019. № 7. С. 7-11.
22. Скрипник Т. Як підготувати дітей з аутизмом до інклюзивної освіти. *Дошкільне виховання*. 2018. № 10. С. 6-9.

23. Стадник Л. «Сонячні діти» у звичайному дитсадку. *Дошкільне виховання*. 2016. № 8. С. 16-19.
24. Тарасун В. Дитина з аутизмом : діагностика, взаємодія, допомога. *Дошкільне виховання*. 2020 . № 6. С. 10-12.
25. Таранченко О. М. Діти з порушенням слуху в інклюзивному закладі. *Дефектологія. Особлива дитина: навчання та виховання*. 2010. № 4. С. 3-8.
26. Таранченко О. М. Передумови для забезпечення успішної інклюзії. *Основи інклюзивної освіти* : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. А. А. Колупаєвої. Київ : Видавнича група «А.С.К.», 2012. 308 с.

Допоміжна

27. Дитина : освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В. О. Огнев'юк; авт. кол. : Г. В. Беленька та ін. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 440 с.
28. Впевнений старт : освітня програма для дітей старшого дошкільного віку / Н. В. Гавриш та ін.; за заг. ред. Т. О. Піроженко. Київ : Українська академія дитинства, 2017. 80 с.
29. Дитина : освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В. О. Огнев'юк; авт. кол. : Г. В. Беленька та ін. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 440 с.
30. Дятленко Н. Розвиток Дошкільного навчального закладу на основі інклюзивних цінностей. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2014. № 8. С. 24-29.
31. Іванюк О., Бобир В. Організація єдиного інклюзивного освітнього простору. *Дошкільне виховання*. 2018. № 10. С. 10-15.
32. Мартинчук О. Інклюзивна освіта : ідея, практика і суспільна цінність. *Дошкільне виховання*. 2018. № 10. С. 2-5.
33. Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від 2 до 7 років «Дитина» / наук. ред. Г. В. Беленька ; авт. кол. : Г. В. Беленька та ін. Київ : ТОВ «АКМЕ ГРУП», 2021. 568 с.
34. Миронова С. П. Нова українська школа : особливості організації освітнього процесу учнів початкової школи в інклюзивних класах : навч.-метод. посіб. Тернопіль : Астон, 2020. 176 с.
35. Таранченко О. М. Сучасні підходи задоволення навчальних потреб учнів з порушенням психофізичного розвитку в спеціальних та інклюзивних закладах освіти. *Дефектологія. Особлива дитина: навчання та виховання*. 2013. № 2. С. 18-21.
36. Учні початкових класів із особливими освітніми потребами : навчання та супровід : навч.-метод. посіб. / уклад.: Л. І. Прохоренко, О. О. Бабяк, В. В. Засенко, Н. Я. Ярмола. Харків : Видавництво «Ранок», 2020. 160 с.

Інформаційні ресурси

37. Базовий компонент дошкільної освіти: нова редакція: затверджений наказом МОН України від 12. 01. 2021 р. № 33 / наук. керівник Т. О. Піроженко. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/2020/21.12/bazovy%20komponent%20doshkillya.pdf>. (дата звернення: 02.06.2025).
38. Гавриш Н. В., Панасюк Т.В., Піроженко Т. О. Впевнений старт : освітня програма для дітей старшого дошкільного віку. 2017. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/programy-rozvytku-ditey/programa-vpevnenii-start-2017.rar> (дата звернення: 02.06.2025).
39. Деякі питання створення ресурсних центрів підтримки інклюзивної освіти та інклюзивно-ресурсних центрів: Постанова від 22 серпня 2018 р. № 617). URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/devaki-pitannya-stvorenniya-resurshih>. (дата звернення: 02.06.2025).
40. Закон України «Про освіту»: від 05.09.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 30.05.2025).

41. Закон України. «Про спеціальну освіту». URL: www.mon.gov.ua (дата звернення: 29.05.2025).
42. Концепція розвитку інклюзивної освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 01.10.2010 №912). URL: www.mon.gov.ua (дата звернення: 28.05.2025).
43. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 27.05.2025).
44. Огнев'юк В. О. Дитина : освітня програма для дітей від 2 до 7 років [Електронний ресурс]. / В. О. Огнев'юк, Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, Н. І. Богданець-Білокаленко та ін. 2016. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/programy-rozvytku-ditey/osvitnya-programa-ditina-nmc.pdf> (дата звернення: 27.05.2025).
45. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник / за заг. ред. М. А. Порошенко та ін. Київ, 2018. 252 с. URL: https://ispukr.org.ua/articles/18/Inclusive_study.pdf (дата звернення: 27.05.2025).
46. Технологія індивідуального планування: посібник URL: <https://www.education-inclusive.com> (дата звернення: 30.05.2025).
47. Трикоз С. В., Блеч Г.О. Дитина з порушенням інтелектуального розвитку. Харків : Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. 40 с. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/711320/> (дата звернення: 27.05.2025).
48. Чеботарьова О. В., Гладченко І. В., Василенко-ван де Рей А., Ліщук Н.І. Дитина із синдромом Дауна. Харків : Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. 48 с. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/711322/> (дата звернення: 27.05.2025).
49. Чеботарьова О. В., Коваль Л. В., Данідевічюте Е.А. Дитина із церебральним паралічем. Харків : Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. 40 с. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/711323/> (дата звернення: 27.05.2025).